

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA

Naročnina znaša: celoletna 4 K, poluletna 2 K, četrtletna 1 K; posamezna šte. 10 vin.

Uredništvo in upravnništvo: Kopitarjeva ulica šte. 6

Izhaja vsak petek

Št. 43.

V Ljubljani, 24. septembra 1915.

Leto X.

Kako se je na Kranjskem podražila živina.

Ljubljana, 18. sept. 1915.

Znana ljubljanska tvrdka Predovič, ki se peča z veletrgovino praset in ki je tudi kupčevala za armado z govejo živino, je bila danes obsojena v svojem predstavitelju Jankotu Predoviču in ustanovitelju Eliji Predoviču radi nečuvnega navijanja cen v zelo občutne kazni. Naš list nastop proti velikim navijalcem cen po ljubljanskem državnem pravdnistvu in po ljubljanskem deželnem sodišču najtopleje pozdravlja in to tembolj, ker boj proti navijanju cen, ki ga bojujejo zdaj oblasti z vso odločnostjo in strogostjo, uvaja zdaj tista načela, ki jih je slovensko krščansko socialno delavstvo vedno načeloma zahtevalo. V sedanji svetovni vojski se je izvedel popoln preobrat v gospodarskih načelih, v običajih trgovine. Nove postavbe določajo, da ne sme nihče dražiti potrebnih živil in da se mora vsak zadovoljiti s primernim, ne previsokim dobičkom. Vemo, da se ljudje ne morejo privaditi nove, pravične etike, ki odgovarja katoliškim načelom. Pozdravljati se mora odločen nastop proti krvosesom in pijavkam ljudstva, ki strada, ker ne zmore cen, ki so jih zagrešili nekatoliški »tudi katoličani«. Nove postavbe se med ljudstvom niso še udomačile, čemur se ne čudimo. Take postavbe se objavijo sicer v uradnih listih, a te čitajo le tisti, ki jih morajo: odvetniki, sodniki, politični uradniki; dnevno časopisje takih stvari obširno ne tolmači, ne naše in ne nemško, ker je vsa pozornost ljudstva obrnjena na vojsko. Kako nedeljo se na deželi okličejo take stvari pred cerkvijo, zdaj naj pa ljudje kar čez noč opuste svoje navade. Oblasti in sodišča uče ljudi popolnoma upravičeno z vso strogostjo novih postav s kaznimi in z globami. Nič se ne čudimo, da je zato toliko ljudi radi navijanja cen kaznovanih. Ne bili bi, če bi se ljudje po predavanjih in po shodih poučili o novih postavah, ki so, hvala Bogu, zelo, zelo skrhale nauk o prosti konkurenci in o neomejenem dobičku posameznika na škodo celoti. Niti temu se ne čudimo, da celo stranke, ki programatično in etično zahte-

vajo odpravo vsakega izkoriščanja, poizkušajo doseči ali naravnost ali po ovinkih, da bi se smela piti kri ubogi pari po prejšnjih predvojskih običajih svobodne konkurence dalje, a prepričani smo, da nastopi raznih Panzov za svobodno nadaljnje odiranje tistih, ki so navezani na zaslužek svojih rok in svojega uma, ostanejo brezuspešni.

Nam je obsodba Predovičevih le dogodek, epizoda, a zelo poučen, ker nam ni podal zgolj vidikov v dozdej prikrito omrežje veletrgovine z živino, marveč nam je tudi jasno dokazal, da ravno barantači in prekupci navijajo cene živini in seveda tudi živilom. To, kar nas je vedno učil naš dr. Krek že pred 20 leti, naglašajo zdaj sodniki: blago draže že pri kmetu barantači, samega barantača, ali kakor pri nas pravimo, mešetarja, se prime nekaj za služka, veletrgovec, ki izvaža živino, kakor n. pr. Predovič na Dunaj, se tudi velika vsota prime, in dunajskega komisijonarja se kajpada še več prime. Prime se še lep dobiček mesarja; zadnji, ki kupi meso pri mesarju, pa plača vsem in strada, ker ne more več jesti mesa, na katero je bil celo življenje prej navajen. Na Kranjskem je še veliko praset, je rekel v današnji razpravi gospodar Predovičeve tvrdke, Janko Predovič. To si zapomnimo. Vsekakor, in to naglašamo, postavodaja ne sme ostati le pri tem, da kaznuje zgolj **popolnoma upravičeno** navijalce cen, marveč gre naj še naprej po poti, ki jo je že pričela. Draženja živil ne odpravijo tudi najostrejšje postavbe, zlo se mora zatreti v kralji, odpraviti se morajo prekupci, ker vsak posredovalec podraži živila, bodisi krompir ali karkoli.

Uvedejo naj se **obvezne** gospodarske zadrage na kmetih, živila naj prodajajo tudi le **obvezne** prodajalne zadruge, ki naj bi bile strankarsko nepristranske. Bi najbolj dosegle smoter odpraviti draginjo in izkoriščanje tistega, ki blago prideluje in tistega, ki kupuje. Cepiti organizacije morebiti stanovsko ali strankarsko, bi ne kazalo, ker bi podražilo upravo.

Ako to ne gre, naj se pa razširi delokrog že uvedenega Vojnega žitnega prometnega zavoda, ki naj se izpremeni v Vojni živilski prometni zavod in ki naj ostane tudi po vojski.

Delavstvo mora to zahtevati. Plač mu nihče ne izboljša. Vse se pa draži, niti v sedmih mescih je pa zaslužila tvrdka Predovič, kar se je izjavilo pred sodnijo, 126.770 kron! Koliko pa še drugi . . .

O razpravi proti Predovičem mora naš list poročati obširno, da bodo delavci znali, kako se živina pokupuje; prav v vsakem večjem kraju so imeli n. pr. Predoviči svoje zaupnike.

× × ×

Državno pravdnistvo je vložilo proti Predovičema in njih pomagatem sledečo res velezanimivo in nad vse poučno socialnovažno

obtožnico:

C. kr. državno pravdnistvo v Ljubljani vlaga pri c. kr. deželnem kot sodnem sodišču v Ljubljani, ki je za presojo te kazenske reči pristojno proti: 1. Janko Predoviču, rojenemu 13. junija 1882 v Ljubljani, pristojnemu v Ljubljano kot samskemu trgovcu s prašiči v Ljubljani, že kaznovanemu. 2. Francu Žitniku, rojenemu 1858 v Lanišah, pristojnemu v Šmarje, kot oženjenemu posestniku in trgovcu v Lanišah, neoporečenemu. 3. Francu Strežek, rojenemu 25. julija 1869 v Malem Vrhu, pristojnemu v Šmarje, kot oženjenemu posestniku v Malem Vrhu, neoporečenemu. 4. Eliji Predoviču, rojenemu 1853 v Hrastu pri Metliki, pristojnemu v Ljubljano, kot oženjenemu zasebniku v Ljubljani, že kaznovanemu. 5. Janezu Ješe, rojenemu 1864 v Jami, pristojnemu v Mavčiče, kot oženjenemu posestniku v Jami, že kaznovanemu

obtožbo.

1. Janko Predovič, Franc Žitnik in Franc Strežek so koncem leta 1914. in v letu 1915. pokupili velike množine praset in klavne živine, tedaj neobhodno potrebnih živil, da bi čez mero zvišali njihovo ceno.

2. Elija Predovič in Janez Ješe sta pa s tem, da sta v imenu in na račun pod 1. imenovanih po deželi hodeča od hiše do hiše, barantala za praseta in živino k izpeljanju pod 1. navedenega dejanja pripomogla in si za njega gotovo izpolnjenje prizadevala.

Zakrivili so s tem:

1. Janko Predovič, Franc Žitnik in Franc Strežek pregrešek po § 8, ces. ukaza z dne 1. avgusta 1914, št. 194, drž. zak.

2. Elija Predovič in Janez Ješe pregrešek po § 8./1. navedenega cesarskega ukaza in po § 5. kaz. zak. ter naj se kaznujejo vsi po § 8. cit. zakona.

× × ×

Elija Predovič

je bil po celi deželi znani trgovec s praseti in sploh z živino. Pridobil si je veliko premoženje, a spustil se je tudi v precej nevarna podjetja, končno je tudi postal član propale glavne posojilnice, tako, da so njegove gospodarske razmere postale jako težavne ter celo dovedle do različnih eksekucij zoper njega. Vsled tega je Elija Predovič opustil trgovino s praseti in govejo živino in gre ta trgovina sedaj pod imenom in na račun sina Janko Predoviča. Janko Predovič si je pridobil družabnika (kompagnona) v osebi Franca Žitnika in Franca Strežeka. Le-ti trije so tedaj imejitelji in lastniki podjetja ter so v civilnem in kazenskem oziru odgovorni, v kolikor ni odgovornost izključena glede razlogov tikažjih se osebno posameznega družabnika.

Elija Predovič nadaljuje trgovino.

Elija Predovič pa se privajenemu delokrogu ni odrekel. Nadaljeval je trgovino ne v lastnem imenu in ne na lastni račun temuč za sina in njegova družabnika. Ostal je prej ko slej duša celega podjetja in kot izkušeni barantač je hodil in se vozil po deželi ter nakupoval pri kmetih živino in praseta. Njegov spremljevalec in zvesti pomagač pa je Janez Ješe, ki je kupčije posredoval in bil skoraj vedno in povsod navzoč.

Predoviči vodili trgovino s prašiči v zelo obširnem obsegu.

Znano je, da je tvrdka Predovič od nekdanj vodila zlasti trgovino s prešiči v jako obširnem obsegu in če se vže ne zamore reči, da je imela v tem oziru monopol, se vendar smelo trdi, da je imela vodilno vlogo ter odločujoči vpliv glede cen.

Brezvestna gola dobičkarija.

Kakor vsaka vojska, tako je tudi sedanja svetovna vojska jako občutljivo učinkovala na cene živil. Nastala je splošna draginja. A ta draginja ni samo nastala kot naravna posledica vojske, temuč so vplivali na povišanje cen tudi različni vzroki, ki niso naravna in neposredna posledica vojske in ki stoje z vojno le v posrednem stiku. **Kratkomalo rečeno so nekateri trgovci in prekupevalci vsled vojne nastale razmere brezvestno uporabljali v svoj prid in iz gole dobičkarije povzročevali neprimerno stopnjevanje cen, ki bi vsled vojne sicer tudi poskočile, a vendar ne v toliki meri, da ne bi prekupevalci na brezobzirni in brezvestni način iskali svoj lastni dobiček na škodo prebivalstva.**

Seveda prekupevalci in trgovci niso povzročili stopnjevanja cen radi cen samih, to bi bilo nesmiselno.

Kako se cene privijajo.

Privijanje cen se vrši na dvojni način. So slučaji v katerih nakupi posameznik ali družba vse zaloge ali večji del kakoga blaga, tako da končno nastane pomanjkanje, kar povzroči povišanje cen. Ko pa cene poskočijo, v tem trenutku dotičnik spravi kupljeno blago na trg po višji ceni in na ta način napravi velik dobiček. Ta slučaj pa je razmeroma redek, ker se takih sredstev zamorejo posluževati le jako mogočni kapitalisti in ker tudi tako postopanje ne ostane dolgo časa neopaženo ter se lahko prepreči tudi brez kazenskih sredstev. Jasno je, da navedena cesarska naredba misli na ta slučaj, vendar pa gotovo ne edinole na ta slučaj, ker bi kakor rečeno, praktično ne imela veliko pomena.

Draginja pa nastane tudi na drug način in sicer navadno. Vojna namreč povzroči nekako zbežanost prebivalstva, katero deloma vznemirjeno tudi po brezvestnih hujskačih, nakupi živila po vsaki ceni, da se ohrani baje pretečega pomanjkanja. To duševno razpoloženost prebivalstva pa prekupci jako spretno izrabljajo. Vedoči, da lahko prodajo vsako množino živil po vsaki ceni, prizadevajo se nakupiti kolikor mogoče velike množine, kajti čim več blaga prodajo, tem večji je skupni dobiček, četudi dobiček glede posamezne ednote ni visok. Prekupcu je jednostavno, če kupi po 7 in proda po 9 ali če kupi in proda po 17. V vsakem slučaju ima dobiček 2. Gre se mu pa zato, da velikokrat zasluži 2, kar se zamore zgoditi le na ta način, če velikokrat kupi gotovo množino blaga na primer mnogokrat 100 kg krompirja. Da pa prekupec dobi mnogo blaga, ga dražje plačuje, kajti producent istemu rajše proda, ki več plača. Na ta način je nastalo od začetka vojne med prekupevalci pravicato tekmovalstvo v ponujanju in plačevanju višjih cen. Vsaki prekupec si je prizadeval izpodriniti konkurenta ter je več ponujal nego konkurent, dobro vedoč, da bode blago tudi po višji ceni prodal.

S tem pa vedoma in tedaj nalašč povzročuje povišanje cen. Povišanje cen tedaj sicer ni končni cilj in smoter postopanja, vendar pa sredstvo v svrhu dobičkarije in kot tako tudi predmet hudobnega naklepa. Ni tedaj dvoma, da ima navedena cesarska naredba tudi te slučaje v mislih in sicer poglavitno te slučaje, ker so ti slučaji najmnogoštevilnejši in ker bi inače cesarska naredba imela malo praktičnega pomena.

Take cene, da drugi kupci sploh praseti dobili niso.

S tega vidika je treba tudi presojati delovanje osumljencev. Dočim so na primer drugi trgovci in prekupevalci na popisan način povzročili na Kranjskem neprimerno draginjo krompirja so Janko Predovič in tovariši povzročili neprimerno in neopravičeno visoko ceno mesa in sploh živine in prešičev s tem, da so ponujali take cene, da drugi kupci, zlasti mesarji sploh praseti in goveje živine več dobili niso.

Izgovor na druge ne drži.

Osumljenci sami priznavajo neprimerno povišanje cen, zanikujejo pa vsako lastno krivdo, češ, da so plačevali po dnevnih cenah ter da so cene nastale vsled tega, ker so drugi prekupevalci, zlasti židje, visoke cene plačevali. Ta izgovor pa je popolnoma ničev. Kajti kaznjivo dejanje ne zamore postati vsled tega nekaznjivo, če je započeto od več ljudi. Če so drugi prekupci nepostavno postopali, tedaj to ne zamore razbremeniti osumljencev. Stvar osumljencev je bila dotične prekupece ovaditi in na ta način preprečiti nadaljevanje kaznjivega postopanja, nikakor pa se niso smeli sami tega postopanja udeležiti in na ta način izvajati svojo lastno nekaznjivost.

Prekupci povzročili, da so zahtevali kmetje višje cene.

Kar se pa tiče takozvanih dnevnih cen tedaj tiči v tem notranje protislovje. O dnevnih cenah se sploh ne zamore govoriti kajti dnevnih cen v navadnem pomenu ni bilo temuč cene so bile tiste, katere so ravno nastale vsled tekmovalstva prekupecev, tedaj kaznjivega postopanja. In če so producenti (kmetje) sami tirjali višje cene tedaj je bilo to zopet le posledica prekupecev, kajti oni so ravno zvedeli kake cene se plačujejo in so tedaj tudi sami začeli take cene zahtevati.

Elija Predovič podražil z enim slučajem prešiče v celi deželi.

Značilno je v tem oziru, da je Elija Predovič plačal Juriju Langerholcu 3 K za kilogram žive teže več prešičev. Vest o tem se je bliskoma raznesla po deželi in posledica je bila, da so cene znatno poskočile. Kmetje so začeli, ko so o tem zvedeli, višje cene zahtevati. Nesmiselno in protislovno bi bilo, da bi cene, ki so nastale vsled kaznjivega postopanja prekupecev, prekupece naknadno opravičevali.

Plačali so vsako ceno.

Zagovor osumljencev, zlasti Elija Predoviča, da so za cene barantali, to je skušali zahtevane cene znižati je deloma resničen, vendar pa nesposoben osumljence razbremeniti. Stvar je ta, da so osumljenci skušali živino po nižji ceni dobiti, kajti nesmiselno bi bilo nasprotno, če pa po nižji ceni niso dobili, so ravno plačali vsako ceno. Nikakor pa niso opustili kake kupčije zaradi cene in če je kdo drugi več ponujal, so ga skušali ravno izpodriniti s še višjo ceno.

Značilno je v tem oziru priznanje Franca Žitnika in Franca Strežeka, ki potrdira, da sta se večkrat jezila čez Elijo Predoviča, ker je ponujal previsoke cene in mu to očitala. Končno pa sta se vendar udala, ne da bi postopanje Elije Predoviča preprečila. S tem pa sta tudi svojo lastno krivdo pripoznala, ker sta ravno kot solastnika podjetja v plačevanje neprimernih cen privolila.

Kakor že omenjeno so osumljenci plačevanje neprimernih cen sami priznali.

Predoviči ugonobili mesarsko obrt.

Kakor izpovedo priče je tvrdka Predovič na popisani način ugonobila mesarsko obrt glede prešičjega mesa, ker mesarji sploh niso več prešičev dobili. Na živinskih sejmih v Ljubljani koncem aprila in v začetku majnika 1915 je plačala tvrdka Predovič take cene, da je sama vse pokupila in drugi kupci niso nič dobili, odnosno niso zamogli tekmovati.

Kako so se cene podražile.

Cena za kilogram žive vage pri prešičih je tekom meseca januarja znašala 1 K 30 v do 1 K 40 v. A Elija Predovič in Ješe sta tudi plačevala po 1 K 60 do 1 K 70 v., kar dokazuje, da se osumljenca nista držala dnevnih cen, temuč sta dozdevno, seveda pa tudi pretirane, dnevne cene, če je bilo ravno treba, prekoračila. Cene so meseca februarja kar poskakovale na 1 K 90 v, 2 K, 2 K 40 v ter so znašale v prvi polovici marca še več, n. pr. 2 K 50. Iz tega je razvidno, da je cena poskočila tekom enega meseca, od konca januarja do začetka marca, za celo krono ali še več, kar ni nikakor opravičeno v gospodarskih razmerah.

Osumljenci in v soglasju z njimi prodajalci se zagovarjajo s podražanjem krme zlasti otrobov. Opomniti je tu, da otrobi niso glavna piča za prešiče, temuč takorekoč le priklada, katera se daje prešičem v razmeroma manjših množinah, dočim tvorijo glavno pičo prešičji krompir, repa, pesa in različna zelenjava, tedaj samo poljski pridelki, kateri so že pri piči in katerih ni treba šele kupiti. Zaradi tega podražanje otrobov nikakor ne opravičuje privijanja cen prešičev celo ne v taki meri v teku kratkega časa. Nadalje pa pride v poštev, da niso samo otrobi postali dražji, temuč tudi različna živila, kakor posebno krompir in žito, katera živila so isti prodajali, kateri so prodajali tudi prešiče. Če so na eni strani otrobe dražje kupovali, so na drugi strani krompir in druge pridelke dražje prodajali. Izdatki in dohodki so se torej izenačili vsled česar brezmerno stopnjevanje prašičjih cen tudi ni opravičeno. Brezmerne cene so tedaj povzročili le prekupci ter pridejo kot krivci v prvi vrsti osumljenci, da so bile merodajne pri nakupu tržne cene na dunajskem sejmu. Ta zagovor je popolnoma ničev, ker dunajske cene ne stojijo v nobenem stiku s cenami na Kranjskem. Stvar je ta, da je tvrdka Predovič plačevala za kranjske razmere previsoke cene ker je vedela, da bode dosegla na Dunaju še večjo ceno, kar pa njenega postopanja ne opravičuje.

Neprimerno podražanje cen prešičev in goveje živine se kaže tudi v stopnjevanju svinjskega in govejega mesa. Če se konečno uvažuje, da je tudi mestni magistrat v Ljubljani prišel do zaključka, da so krivi draginje mesa v prvi vrsti prekupci med njimi poglavito tvrdka Predovič, ki je cene takorekoč delala, tedaj je obtožba vsestransko utemeljena.

Kazenskemu senatu predseduje gosp. svetnik Milčinski, votanti so svetnik Ve-

dernjak, Regali in c. kr. sodnik vitez pl. Ohm Januschowski. Razpravo vodi predsednik hitro, jedrnat, tudi gospodje votanti posegajo večkrat v zaslišavanje. Državno pravdnštvo zastopa državni pravdnik dr. Neuberger; Janka Predovič, Elijo Predovič in Janeza Ješe zagovarja ljubljanski župan dr. Tavčar; Franca Žitnik in Franca Strežek dež. odbornik in ljubljanski podžupan dr. Triller.

Zaslišanje obtožencev.

Janko Predovič izpove, da so pošiljali kranjske prešiče na Dunaj, in sicer vsak teden 100—300. Izvozili so od novembra 1914 do 9. majnika 1915 2964 domačih prešičev; dobička je bilo 54.729 K. — Predsednik: Ali veste, da se je deputacija mesarjev proti Vam radi povišanja cen pritožila pri deželnem predsedniku? — Predovič: Ne vem! — Reklo se mi ni nič. Obtoženec izpove, da je dobavljal govejo živino tudi armadi.

Elija Predovič pravi, da pretiranih cen ni plačeval. Obtoženec joka. Državni pravdnik: No! No! Saj Vam ne gre za glavo! (Veselost.) Prizna, da je res plačal v Crngrobu 3 krone za kg žive teže, ker so bili pujski tako lepi, da takih prej na Kranjskem še nikdar ni videl. Prizna pa tudi, da jih je kupil zato, da bi jih ne bil Lavtižar. Predsednik: V hiši je bil kupec, pred hišo pa g. Predovič, ki je očitno hotel ponagajati, zato je s 3 kronami plačal kg. Na sejmu 10. majnika v Kranju je Predovič tudi plačeval zelo visoke cene. Na tozadevno vprašanje obtoženec odgovori: Bil je na sejmu žid Frank iz Budimpešte, o njem moram reči, da kakor sem hud barantač, me le še prekosi! — Franc Žitnik in Franc Strežek izpove, da sta bila nekaj časa v družbi s Predovičem. Pretiranih cen nista plačevala.

Janez Ješe je kupoval s Predovičem na sejmu v Kranju. Plačevala sta s Predovičem zato drago, ker je tudi Frank iz Budimpešte drago plačeval.

Zaslišanje prič.

Zaslišane priče so potrdile, kar je očitala obtožnica. Predsednik ljubljanske mesarske zadruge g. Jožef Kozak je izpovedal, da je bil z deputacijo mesarjev pri g. dež. predsedniku, ker je Predovič tako dražil. Zahtevali so, naj se dežela zapre izvozu živine. Bil je na tistem sejmu v Ljubljani, dobil ni nič živine, ker je vso, kakor so mu pravili mesarji, pokupil Predovič. Obvestil je o tem tudi tržnega nadzornika.

Mestni magistrat ljubljanski

je ovadil Predoviča sodniji. V ovadbi se izjava, da so Predoviči sistematično podražili živino v celi deželi in naj se zato eksemplarično kaznujejo.

Dobiček Predovičevih.

Dr. Tavčar kot Predovičev zagovornik napove, da je prodala tvrdka od 27. novembra 1914 do 11. junija 1915 6350 prešičev za 1.189.494 kron; kosmati dobiček je znašal 126.770 kron.

Državni pravdnik dr. Neuberger

izjava, da je razprava jasno dokazala, da so navijali obtoženci cene. Od tedna do tedna, od dne do dne so plačevali višje cene. Mesarji so morali ustaviti obrt, ker

so Predoviči vse pokupili. Opozarja na ovadbo ljubljanskega mestnega magistrata, ki izvaja, da sta Elija Predovič in njegov sin diktirala cene in jih navijala na neznosni način; z mnenjem ljubljanskega magistrata se seveda zagovornika gg. dr. Tavčar in dr. Triller ne strinjata.

Zagovornik ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar

izjava, da sta Predoviča popolnoma nedolžna. Deželna politična oblast ni storila svoje dolžnosti, ker ni zaprla dežele izvozu živine, zdaj naj pa sodniki sodijo, kakor je to pri nas v Avstriji že navada. Če bi bila vlada storila svojo dolžnost, bi ne bilo današnje razprave. Pravi, da je dobavljal Predovič armadi in dunajski občini. Dobiček ni bil neznosen, tak je bil, kakor druga leta. G. državni pravdnik je poredno omenil, da se zagovornika ne strinjata z mnenjem magistrata. — Svojemu tržnemu nadzorniku prepuščam popolno svobodo, če se tudi ne strinjam z njim, ker ima tako manjjo do ovadbe drž. pravdnštva glede na navijanje cen. Moj tržni nadzornik nam celo v našem aprovizacijskem odseku grozi z državnim pravdnikom.

Zagovornik dr. Triller

predlaga, naj se oprostita Franc Žitnik in Franc Strežek, ker se jima ni nič dokazalo.

Sodba.

Po daljšem posvetovanju razglasi predsednik g. svetnik Milčinski razsodbo:

Obtoženca Franc Žitnik in Franc Strežek (zagovarjal ju je g. dr. Triller) se oprostita. Ostali trije obtoženci (zagovarjal jih je dr. Tavčar) so zakrivali pregrešek navijanja cen in se kaznujejo:

Janko Predovič z enim mesecem hudega zapor, 8000 kron globe, v slučaju neizterljivosti se prida še 800 dnevni zapor;

Elija Predovič s trimesečnim hudim zaporom, ker nima nič premoženja;

Janez Ješe z enim tednom hudega zapor in z 200 kron globe.

Vsem Slovencem in Slovenkam.

Žrebanje velike loterije »Slovenske Straže« se nepreklicno vrši v torek, dne 26. oktobra t. l. Dober mesec imamo torej samo do žrebanja. Vsi naši darovi naj se zato v tem mesecu z največjo požrtvovalnostjo osredotočijo na to loterijo, ki je namenjena v podporo revnim otrokom ter vdovam in sirotam padlih vojakov in invalidom. Čim lepši bo uspeh te loterije, več bodo dobili tudi naši slepci. Loterija obsega 1715 dobitkov v skupni vrednosti 20.000 K. Glavni dobiček v vrednosti 5000 kron. Srečka samo 1 K. Ali je treba še kaj priporočilnih besedi? Sramota bi bila za Slovence, ako bi sami ne pojmi velikega pomena te loterije. Zato takoj pišite po srečke na loterijo »Slovenske Straže« v Ljubljano. Zahtevajte povsod takoj srečke »Slovenske Straže«! Naberite takoj po kronicah med znanci in znanjci za srečke in naročite na skupni naslov več srečk skupno. Kdor za dom ima srcé — naj ima zanj tudi dejanja. Do 26. oktobra delajmo vsi za loterijo Slovenske Straže! Sijajen uspeh loterije »Slovenske Straže« naj briše narodu solzé!

»Grof in cirkuška igralka« je naslov nad vse zanimivi drami, ki se predstavlja prihodnjo nedeljo 26. t. m. v »Kino Central« v deželni gledališču. To je zopet igra, ki bo zadovoljila vsakega gledalca. Na višku umetnosti so raznoliki prizori iz cirkusa, stvari, ki jih doslej v naših krajih še nikoli nismo videli, vse to pa prepleta gniljiva v srce segajoča povest. V nedeljo pojdimo torej zopet v priljubljeni »Kino Central« v deželno gledališče. Imeli bomo mnogo zabave, mnogo užitka.

Okno v svet.

Kmetijski dopusti. Kakor so se dajali dopusti ob času žetve, tako se bodo dovoljevali tudi za bodoča kmetijska dela tega leta (obdelava polja za jesensko setev, sejanje pšenice in rži, priprava polja za spomladansko obdelovanje, spravlanje lanu, konoplje, turščice, krompirja, grozdja, sladkorne pese, ajde itd.) kratki dopusti v posameznih oddelkih in sicer primerno času za dotična kmetijska dela, oziroma se bo dalo občinam in posameznim posestnikom na razpolago moštvo v ta namen. Pričetek dotičnih dopustov določi vojaško poveljstvo v sporazumu s političnimi oblastmi na podlagi krajevnih razmer.

Poleg tega so vojaška poveljstva pooblaščenca, v posebno ozira vrednih slučajih na podlagi utemeljene prošnje dovoliti, da se samostojni kmetovalci, dalje uradniki veleposestev in kmetijskih zadrug, slednjič za kmetijske namene potrebni kovači in kolarji oproste vojaške službe na omejeno dobo, in sicer kvečjemu za tri mesece. Tozadevne prošnje je vlagati pri političnih okrajnih oblastvih.

Oprostitve, ki presegajo dobo treh mesecev, ali ki zadevajo kategorije, ki zgoraj niso imenovane (kakor n. pr. gozdarji, ribiči, mlinarji, sodarji, varilci, mlekarji, funkcionarji kmetijskih korporacij, komisij itd.) dovoljujejo vojaški osrednji uradi enako kakor oprostitve za žetvene svrhe, da namreč o njih izreče svoje mnenje politična oblast in na predlog poljedelskega ministrstva.

Prošnje za dopuste ali oprostitve, ki se vlagajo naravnost pri vojnem ministrstvu ali ministrstvu za deželno brambo, se ne jemljejo v poštev.

Za navadne kmetijske dopuste ni treba vlagati prošenj, ker se dovoljujejo tudi na podlagi ustmenih prijav moštva pri raportu.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Jože Gostinčar.**
Tisk Katoliške Tiskarne.

Lekarna »Pri kroni« Mr. Ph. A. Bohinc Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila.
Baizam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapi ce za želodec, izvrstno, krepi o in slast do
jed. pospešujoč. sredstvo, steklenica 40 v.
Kafilice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti oginjanju otrok in proti po-
renju nog, skatlica 50 v.
Gibje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kužnih očas in trde
k 2. steklenica 20 v.
»Sladin« za otročje škari 60 v.
Finktura za želodec, o vajalno in želodec krepi
sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, ste-
klenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven
spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavlo,
nogavlic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovrat-
nikov, zavratale, volne, bombaža, su-
kanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in
vsakovrstnih drugih risb.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejša blaga za ženska in moška
oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno
sukno za moške obleke, volneno blago, kakor
ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. —
Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati
izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kako-
vostih in širinah; potrebščine za krojače in šivilje.
Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za
postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti
v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni
prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse
vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor:
srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi
pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira
v nogavicali v vseh barvah kakor tudi v vseh
velikostih za otroke. — Predpasniki najnovej-
ših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in
kloa. Stezniki ali moderci od najcenejših do naj-
finejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti
žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!

Naiboliša, na sigurneša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubliani, Miklošičeva cesta št. 6

prilicje. v lastni hiši, nasproti hotela »Union« za frančiškansko cerkvijo
sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo
ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4 ³/₄ %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlož-
nik od vsakih vloženih 100 kron čistih
obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je
bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov
kron. Za nalaganje po pošti so poštnohra-
nilnične roloznice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.